

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Αθήνα, 11.8.2013

Η καλύτερη αξιοποίηση των Συμβούλων & Ακολούθων Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων, που είναι στον επιχειρηματικό κόσμο περισσότερο γνωστοί ως Εμπορικοί Σύμβουλοι & Ακόλουθοι από την εποχή που ανήκαν στο Υπουργείο Εμπορίου με αποκλειστική αρμοδιότητα το εξωτερικό εμπόριο και ειδικότερα την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών στις αγορές του εξωτερικού, έχει προβληματίσει συχνά κυβερνητικούς παράγοντες και από καιρό σε καιρό ακούγονται διάφορες ιδέες, τις περισσότερες φορές καλοπροαίρετες.

Το 1983 το μισό σκέλος της Γενικής Διεύθυνσης Εξωτερικού Εμπορίου του Υπουργείου Εμπορίου, (δηλαδή οι υπηρεσίες για τις εξαγωγές μαζί με τους Εμπορικούς Συμβούλους & Ακόλουθους) βρέθηκε στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ενώ οι υπηρεσίες για τις εισαγωγές είχαν παραμείνει στο Υπουργείο Εμπορίου. Το πρωτότυπο αυτό πείραμα φυσικό ήταν να αποτύχει και οι υπηρεσίες που είχαν μεταφερθεί στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας επέστρεψαν στο Υπουργείο Εμπορίου για να μετακομίσουν οριστικά, εξαγωγές και εισαγωγές μαζί, στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας στις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Στη συνέχεια ο ρόλος των Εμπορικών Συμβούλων & Ακολούθων αναβαθμίστηκε και προσαρμόστηκε στις ανάγκες της εποχής δεδομένου ότι οι αρμοδιότητες τους επεκτάθηκαν σε όλα τα θέματα που αφορούν τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις συμπεριλαμβανομένου και του εξωτερικού εμπορίου και συνεπώς άλλαξε και ο τίτλος τους καλύπτοντας πλέον ολόκληρο το πλέγμα της οικονομικής συνεργασίας της Ελλάδος με το εξωτερικό. Τα Γραφεία Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων των Πρεσβειών μας αποδείχθηκαν ιδιαίτερα χρήσιμα κυρίως στις χώρες του τέως ανατολικού συνασπισμού, στις λεγόμενες αναδυόμενες αγορές, οι οποίες πρόσφεραν ξαφνικά ευκαιρίες τόσο στον εμπορικό όσο και στον επενδυτικό τομέα, με συμμετοχές σε ιδιωτικοποιήσεις των χωρών αυτών, αλλά και green field επενδύσεις. Η γενικότερη αξιοποίηση των ευκαιριών στις εν λόγω χώρες με το κέντρο βάρους να πέφτει στα Βαλκάνια και η ανάγκη κάλυψης κενών εξ αιτίας των διαλυμένων παραγωγικών μηχανισμών τους έδωσε αντίστοιχες ευκαιρίες αξιοποίησης από ελληνικής πλευράς των στελεχών που απαρτίζουν την ουσιαστική οικονομική διπλωματία της Ελλάδος, προκειμένου να αυξηθούν οι ελληνικές εξαγωγές στις γειτονικές μας χώρες όπου διαθέτουμε συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Δυστυχώς, οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας επί μία δεκαετία δεν κατάφεραν να ενσωματώσουν ουσιαστικά τις πρώην Υπηρεσίες του Υπουργείου Εμπορίου. Οι διευθύνσεις στην κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, που ήταν αρμόδιες για τα Οικονομικά και Εμπορικά Γραφεία των Πρεσβειών της Ελλάδος, στελεχώνονταν συνήθως από υπαλλήλους που για διάφορους λόγους δεν επιθυμούσαν την τοποθέτησή τους σε αυτές με συνέπεια την ελλιπέστατη και υποβαθμισμένη στελέχωση της κεντρικής υπηρεσίας που είχε το βάρος της ουσιαστικής συνεργασίας με τα Γραφεία του εξωτερικού και τελικό αποτέλεσμα την ύπαρξη στην πρώτη γραμμή της οικονομικής μας διπλωματίας ακάλυπτων στελεχών όσον αφορά την υποστήριξη που θα έπρεπε να έχουν από την κεντρική διοίκηση. Πρόσθετα, ο πολιτικά προϊστάμενος των διεθνών οικονομικών σχέσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας με βαθμό Υφυπουργού ουσιαστικά δεν διέθετε την εξουσία που θα του έδινε τη δυνατότητα πληρέστερης αξιοποίησης των δυνατοτήτων που έχει ο μοχλός των διεθνών οικονομικών σχέσεων.

Η αντιμετώπιση των εν λόγω λειτουργικών αδυναμιών αναζητήθηκε στη μεταφορά το 2003 των Υπηρεσιών Εξωτερικού του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (Εμπορ. & Οικον. Γενικοί Σύμβουλοι, Σύμβουλοι, Ακόλουθοι, Γραμματείς και το αντίστοιχο διοικητικό προσωπικό) στο Υπουργείο Εξωτερικών.

Η μέχρι σήμερα δεκαετής προσπάθεια δημιουργίας σύγχρονης Οικονομικής Διπλωματίας προσέκρουσε δυστυχώς στις συνδικαλιστικές αγκυλώσεις ορισμένων διπλωματών, οι οποίοι κατάφεραν να επηρεάζουν αρνητικά την εκάστοτε ηγεσία της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικού, η οποία με τη σειρά της επηρέαζε αντίστοιχα την εκάστοτε πολιτική ηγεσία που κάποτε πείστηκε ότι δεν χρειάζεται στην Ελλάδα οικονομική διπλωματία και τα καθήκοντα των οικονομικών διπλωματών θα μπορούσαν να εκτελούνται από τους «κλασσικούς» διπλωμάτες, με ό, τι σημαίνει «κλασσικός» διπλωμάτης στην ελληνική πραγματικότητα.

Όμως, οι «κλασσικοί» διπλωμάτες με τις πολιτικές και νομικές γνώσεις τους βρίσκονται, με λίγες εξαιρέσεις, ανέκαθεν μακριά από την πιάτσα και λόγω έλλειψης οικονομικής παιδείας δεν θέλησαν να ασχοληθούν με ένα άγνωστο γι' αυτούς αντικείμενο, το οποίο άλλωστε δεν προσθέτει αίγλη στον επαγγελματικό τους τίτλο.

Πρόσθετα, όπως είναι ευνόητο, ο αναβαθμισμένος ρόλος των οικονομικών διπλωματών δημιούργησε αυξημένες τριβές με τους προϊστάμενους Πρέσβεις, οι οποίοι παρεμβαίνουν συχνά και δογματικά σε θέματα που συνήθως δεν γνωρίζουν, με αποτέλεσμα η συνεργασία μεταξύ πολιτικού και οικονομικού τμήματος των Πρεσβειών μας σε πολλές περιπτώσεις να απέχει αρκετά από το επιθυμητό επίπεδο.

Έτσι, ουσιαστικά, μπήκε ημερομηνία λήξης στην οικονομική διπλωματία της Ελλάδος, εφόσον έπαψαν διά νόμου να προσλαμβάνονται νέα στελέχη για την οικονομική διπλωματία και τα υφιστάμενα στελέχη της μετατράπηκαν από τους «δυνάστες» κλασσικούς διπλωμάτες σε στελέχη δεύτερης κατηγορίας αναμένοντας την πλήρη εξαφάνιση του κλάδου της οικονομικής διπλωματίας με την συνταξιοδότηση στις επόμενες δύο δεκαετίες των εναπομεινάντων ανεπιθύμητων υπαλλήλων.

Με την οικονομική κρίση και την άμεση ανάγκη κρατικής υποστήριξης της προσπάθειας εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων προωθήθηκε η ιδέα μεταφοράς των οικονομικών διπλωματών στο Υπουργείο Ανάπτυξης. Σημασία δεν έχει τόσο σε ποίο υπουργείο θα υπηρετούν οι οικονομικοί διπλωμάτες. Σημασία έχει ποίο Υπουργείο μπορεί να τους προσφέρει στην πράξη τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για να εξυπηρετούνται καλύτερα τα ελληνικά οικονομικά συμφέροντα. Με βάση τα σημερινά δεδομένα, όπως αυτά αναλύονται από τους γνωρίζοντες σε βάθος αφενός τις δυνατότητες και τις ανάγκες της οικονομικής διπλωματίας της χώρας, αφετέρου τη φιλοσοφία και την ανθρώπινη διάθεση με την οποία αντιμετωπίζονται οι οικονομικοί διπλωμάτες από το κατεστημένο των «κλασσικών διπλωματών, οι εναλλακτικές λύσεις που φαίνεται να προσφέρουν οι σημερινές δυνατότητες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης είναι δύο.

Ως πρώτη και βέλτιστη λύση προβάλλει η δημιουργία στο Υπουργείο Εξωτερικών οικονομικού διπλωματικού κλάδου παράλληλου με τον πολιτικό με προϊστάμενο Υπουργό Αναπληρωτή Εξωτερικών με αρμοδιότητα την οικονομική διπλωματία και με δυνατότητα εξέλιξης των στελεχών του οικονομικού διπλωματικού κλάδου μέχρι και τον σημερινό εξελικτικό βαθμό της πολιτικής διπλωματίας της Ελλάδος με σκοπό τη στελέχωση θέσεων Πρέσβων και από Οικονομικούς Πρέσβεις σε χώρες όπου τα οικονομικά συμφέροντα της χώρας θα είναι ισχυρότερα των πολιτικών. Η αρχή μπορεί να γίνει τώρα δεδομένου ότι υπάρχει ήδη ένας μεγάλος αριθμός στελεχών που μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των καιρών. Εδώ και χρόνια έχει καθιερωθεί και για τα στελέχη της οικονομικής

διπλωματίας ο βαθμός του Γενικού Συμβούλου που αντιστοιχεί στον βαθμό του Πληρεξούσιου Υπουργού αν και σε περιορισμένη έκταση, εφόσον υπάρχει πολύ περιορισμένος αριθμός οργανικών θέσεων. Για την επιλογή της συγκεκριμένης λύσης χρειάζεται μία «υπέρβαση» στο Υπουργείο Εξωτερικών, το κατεστημένο του οποίου θα πρέπει να αντιμετωπίσει το θέμα με αίσθημα ευθύνης και όχι με κλαδική ή συνδικαλιστική διάθεση διότι οι οικονομικές προκλήσεις της εποχής απαιτούν αποτελεσματικές απαντήσεις και όχι ανούσια ρητορικά σχήματα και μικροπρέπειες. Αυτό που δεν πρέπει με τίποτε να γίνει, είναι αυτό που έγινε την τελευταία δεκαετία: το καπέλωμα των οικονομικών διπλωματών και τη λειτουργία τους με κομμένα φτερά, δηλαδή με τη μορφή υποβαθμισμένου κλάδου που οδήγησε στο μαρασμό στην Ελλάδα αυτού που σήμερα ανθίζει σε διεθνές επίπεδο, της οικονομικής διπλωματίας.

Σε περίπτωση που το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών δεν είναι ούτε σήμερα σε θέση να ξεπεράσει τις νηπιακής ηλικίας ασθένειές του, συμπεριλαμβανομένων των συνδικαλιστικών αγκυλώσεών του, ως εναλλακτική λύση και με δεδομένες τις άμεσες ανάγκες της ελληνικής οικονομίας προτείνεται η επί προσωρινής βάσης μεταφορά της αρμοδιότητας αξιοποίησης των στελεχών της οικονομικής διπλωματίας υπό μορφή Ειδικής Γραμματείας στο Γραφείο του Πρωθυπουργού, ώστε να λειτουργήσει για τουλάχιστον μια πενταετία ευέλικτα και αποτελεσματικά υπό την πολιτική προστασία του πρωθυπουργού με προοπτική προετοιμασίας μιας μονιμότερης αποτελεσματικής λύσης.

Γεώργιος Ε. Δουδούμης
Τέως Γενικός Σύμβουλος Οικ. & Εμπορ. Υποθέσεων